Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPOT LÉGAL

SỐ 166

DIRECTEUR GÉRANT

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 10382

TIẾNG-DÂN

敲民

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút
Huỳnh-Thúc-Kháng

Quản-lý
Trần-Đình-Phiên

Tòa quản
Đường Đông-Ba, Huế

Giây thép số 48
Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

GIÁ BÁN

BỔN PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm 4$00	6$00
Sáu tháng 2,50	3,50
Ba tháng 1,50	2,00

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. - Ai đăng quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

Pháp luật cần phải hợp với khuôn mẫu chân lý và tính chất sự thiệt.

(Mirabeau)

PHÁP LUẬT XƯA VỚI TÌNH THẾ NAY

Chúng ta đi ngang qua trước đền chùa miếu võ, thường thường thấy có cái bia đá, dựng dầu hai múi đường, trên bia khắc mấy chữ lớn :

Khuynh cái hạ mã

biểu thị cho công chúng biết chỗ đó là một nơi tôn nghiêm, ai qua đó thì phải xuống ngựa, hạ lọng (dù) để tỏ ý kính sợ. Về thời đại thần-quyền thạnh-hành, thì cái bia đó vẫn có ảnh-hưởng, song chỉ đối với mấy hạng người kẻ dưới nầy thì mới thấy hiệu lực :

1°) Những người có học nhiều ít, có biết chữ, hiểu cái nghĩa mấy chữ khắc trên bia;

2°) Những người có tước vị, phẩm hàm, đi ra có ngựa võng, dù lọng; (người minh ngày xưa ít ai đi dù);

3°) Những người có lòng tín ngưỡng và có phận sự qua lại nơi đó (như lúc cúng-tế, hầu chầu v. v.)

Còn ngoài ra phần nhiều trong dân, những người không học không biết chữ thì trông vào cái bia đá đó, tuy chỉ có bốn chữ to tướng mà cũng chẳng khác gì ngó vô rừng rậm, không hiểu cái bia ấy dựng để làm gì; hoặc là kẻ không đi ngựa, không có dù có lọng, thì không có cái gì mà tỏ lòng tôn-kính như trong cái bia đá đã bảo; lại hoặc những kẻ nào không có lòng tín ngưỡng, không tin cái thuyết thần - phật thì cũng không lấy cái bia đó làm đều. Như thế thì bia có hiệu lực gì? (Người tây phàm mấy nơi tôn-sùng, có dựng tượng đồng hoặc bia kỷ niệm, thì để cho công chúng vào ra dễ dàng, dặng ai ai cũng được biết ; bên Á-đông ta mấy nơi đó lại có ý nghiêm cấm ngăn ngừa cho người ta không được vào; hai đường khác nhau, hay dở thế nào, độc giả thử nghĩ xem.)

Đương lúc thần quyền thạnh hành mà hiệu lực cái bia đá đó còn lắm chỗ khiếm khuyết như thế, đến như ngày nay đã vào thời đại nhân quyền phát đạt, thì cái bia đó, cơ hồ như không còn có chút gì là hiệu lực nữa. Chúng ta thường thấy các nơi đình chùa ngày nay, không những người Pháp người Tàu người Chà người Mên họ ngồi trên xe điện xe tay mà đi qua, không khi nào xuống xe, mà cho đến người minh, không kể các bác tân học, đi xe qua đó không khi nào ngó đến cái bia, mà dầu người nhà quê có lòng kính trọng, nếu đi xe tay, thì cũng bị tên kéo xe kéo lướt đi mà không kịp xuống. Thế là cái bia đó ở xã-hội ta ngày nay, đã thành ra một vật cổ-khí để cung cho mấy nhà điếu-cổ khảo-sát mà thôi, chớ không hợp với tình thế hiện thời, thì dầu có kẻ thế lực đến đâu, cũng không sao buộc cho người ta bảo thủ cổ-lệ như ngày trước được.

Câu chuyện nhỏ nhỏ như thế, tuy nói ra không khỏi dông dài, nhưng nó có thể làm chứng cho vấn-đề pháp luật.

Cuộc sinh hoạt của loài người, thì tánh mạng tài sản, là quan trọng đầu tiên, nên đã hợp nhau lại mà thành một xã-hội, tất nhiên phải theo nhân tình phong tục, vật sản, nghệ nghiệp trong xã-hội ấy mà lập ra một cái ước-pháp chung, có giới hạn rõ ràng để bảo thủ quyền lợi cho mọi người, và giữ gìn an-ninh cho xã-hội. Nguyên loài người vì cuộc sinh hoạt giao-tế với nhau, nên phải có một cái để làm giới hạn, xem đó làm chừng, đương lúc đầu cũng như lời giao với nhau, mà hoặc là thắt gút giây, hoặc khắc vào trong cây để mà ghi nhớ, cũng tự nơi thiên nhiên mà sinh ra, chớ không có ý nghĩa gì lạ. Song tri người một ngày một mở mang, thời đại một ngày một thay đổi, du mục thời đại mà sang tù trưởng thời đại, đã khác một ít, tù trưởng thời-đại mà sang quân-chủ thời đại thì khác đã nhiều. Đến thời đại quân - chủ mà về đời chuyên chế thạnh hành, ở A-đông ta thì Tần-thủy-hoàng mà trong luật pháp, không còn chút gì là căn cứ nơi cái luật thiên nhiên, mà rành là do người lấy ý riêng mà tạo ra. Nói cho đích xác là vì bảo thủ quyền lợi riêng một nhà một họ mà đặt ra những luật pháp đó, chứ không phải là vì công chúng (xem luật nhà Tần như yên-ngôn ngầu ngữ. — các đều đó thì đủ rõ.)

Từ đấy trở đi, các nhà đế-vương mấy đời, cho cái luật pháp của nhà Tần là có lợi riêng cho mình, nên bề ngoài thì phô lên rằng nhà Tần là bạo ngược, là vô-đạo, mà kỳ thực bề trong thì lợi dụng cái luật thảm khốc đó để áp chế nhân dân. Mãi mãi cho đến đời Càn-long nhà Thanh thời cái độc chuyên chế, đã đến cực điểm, mà trong bộ luật, phóng nhân ngăn cấm gần như không sót một sợi tóc chân tơ. Hiện nói đến lịch-sử quân-quyền chuyên chế nước Trung-hoa thì đến triều Càn-long là tột bực, nghĩa là đến nơi cuối cùng mà dụng vào câu : « vật cực tất phản », như trăng tròn mà phải khuyết, nước tràn mà phải lở vậy.

Nước ta thuở nay theo văn-hóa Tàu, về đường chánh-trị trăm đều cũng mô phỏng theo, nên luật pháp không khác gì Tàu; tuy mấy đời cũng tu bổ ít nhiều, mà những luật gần đây, phần nhiều theo luật Hoàng-Thanh cả. Những luật pháp đó mà thi hành về thời đại quân quyền thạnh hành, thì vẫn cũng đủ duy trì trật tự, chớ không phải rằng không hiệu lực. Song thời đại đã đổi thay, thì tự nhiên những đều cổ-sơ, tất phải trái hẳn với tình thế hiện tại; những đều đã không hợp thì không thể nào dừng vào cái lệ sinh tồn; thế mà còn cứ bo bo muốn giữ mãi lại, thì có khác gì cái bia « khuynh cái hạ mã » nói trên kia đâu.

(Còn nữa)

Minh-Viên

VẬN-VĂN

Ngày kỵ cụ TÂY-HỒ

Xưa có chữ trường ca đương khốc,
Tiếng hát thay tiếng khóc mới là hay.
Khâm hoài hào kiệt thuở xưa nay.
Khóc vô vị mà e cười hữu vị.
Giọt lệ Giả Sinh (1) bi mã trụy,
Tiếng cầm Tử Kính (2) khái nhân vương.
Khóc đoạn trường hay tiếu đoạn trường,
Đạo lý khác hai đường thông với trẻ.
Màu xối non sông trời đủ tía,
Gà kêu mưa gió đất ngậm thinh.
Cụ đi đâu nay đã trải tam tinh,
Mà thế đạo nhân tình in thế mãi !
Ai cảm khái, ai kích ngang, ai nhiệt thành hăng hái,
Thiệt vô thanh và bút lại vô linh.
Đêm xuân trường vắc vắc năm canh,
Hồn mông gởi trời xanh nước biếc.
Tôi thưa cụ, cụ biết chăng chẳng biết,
Hải chí nam, sơn chí bắc,
Ôm tấm gan khôn biết vạch cùng ai ?
Nặng nguyền lấp bể và giời,
Biết bao giờ mới đền bồi cho xuôi.
Soi cho tôi bấy nhiêu lời.

Người nhớ

(1) Giả Sinh tức là Giả Nghị, người đời Hán, là một người thanh niên kiệt khái, vua một nước lấu dùng làm Thái-phó để dạy Thái tử, một hôm Thái-tử đi chơi bị ngã ngựa chết. Giả-Nghị nhận trách nhiệm vì mình nên buồn mà chết.

(2) Tử-Kính là một người hay đàn, khi chết có bạn đến khóc, tỏ ý tiếc cả người cùng đàn.

THỐNG CHẾ FOCH TẠ THẾ

Thống chế Foch đã tạ thế chiều hôm 20 Mars, vào hồi 5 giờ 45 chiều về bịnh đau tim. Bịnh ông bắt đầu từ 14 Janvier, các thầy thuốc đã hết sức dùng hết cái tài kỉ ảo học, mà không cứu được. Khi tin ấy ra, cả thành Paris náo nhiệt.

Thống chế Allenby nói rằng Thống chế Foch là một vị võ quan lớn nhất hiện thời. Tướng quân Pershing (người Mỹ) nói rằng Thống chế Foch sẽ được tất cả các nước đã hiệp nhau đánh Đức trọng niệm.

Chánh phủ đã định làm quốc tang. Ngày thứ ba 26 thì sẽ làm lễ an táng tại đền Invalides.

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

PHỤ-NỮ VẬN ĐỘNG Ở PHÁP

Mới rồi đoàn thể *Pháp quốc quốc gia phụ nữ hiệp hội* (Union nationale des femmes de France) mới họp Đại hội tại Paris, do bà hầu tước Avril de Sainte-Croix làm chủ tịch. Vấn đề quan trọng nhất trong Đại hội là phụ nữ dầu phiếu. Phần nhiều nước Âu-châu, phụ nữ đã được quyền tuyển cử như đàn ông, duy có nước Pháp, từ khi có cái nghị án đầu tiên về phụ nữ dầu phiếu là năm 1901 đến nay thì Nghị viện cứ phản đối luôn. Sau kỳ Đại hội này, Hiệp hội phụ nữ đã cử Đại biểu tiếp kiến Thủ tướng Poincaré để đưa một tờ thỉnh nguyện. Hiện kỳ hội nghị này của Nghị viện đương xét cái nghị án về phụ nữ tuyển cử như sau này: «Nghị viện vẫn chủ trương cho đàn bà được quyền lợi chính trị ngang với đàn ông, vậy xin Chánh phủ yêu cầu Thượng nghị viện phải lập tức ghi vào nghị sự án bản luật án của Hạ nghị viện đã quyết nghị ngày 7 Avril 1925, cho đàn bà được quyền dầu phiếu và bị tuyển cử vào các hội đồng ấp hạt và thị xã». Chưa biết Thượng nghị viện có chịu thông quá bản luật án ấy không. Nếu thông quá được thì phụ nữ Pháp cũng vẫn còn thua phụ nữ Anh, Mỹ, Thụy điển, Na uy v. v. vì ở các nước ấy phụ nữ có quyền tuyển cử và bị tuyển cử Nghị viên, và làm tổ trưởng nữa.

Sau này xin kể qua những lý do mà các nhà chủ trương phụ nữ tham chính ở Pháp viện đề ra yêu cầu quyền tuyển cử cho phụ nữ. Họ nói rằng:

Nước Pháp là nước đề xướng nhân quyền, vậy đàn ông có quyền tham chính thì đàn bà cũng phải có quyền tham chính. Về thể dục, trí dục, đức dục, đàn bà vẫn không kém đàn ông, vậy không lẽ lại để đàn bà vào hạng vô trách nhiệm và tội phạm.

Pháp luật đối với đàn bà rất là bất khắc, như là bắt vợ phải phục tùng chồng, không được tự mình quản lý tài sản riêng. Đàn bà phải cần được tham chính để yêu cầu sửa đổi các pháp luật bất bình đẳng ấy.

Bọn phản đối nói rằng : đàn bà tham chính thì hại cho gia đình, họ cãi lại rằng: đàn bà được làm chính trị thì không hại cho gia đình mà giúp đỡ cho đàn ông nhiều.

Nhưng đàn bà không đi lính! đàn bà không đi lính thực, nhưng lại phải sinh đẻ, đó là một trách nhiệm nặng nề kém gì đi lính! Vả chăng cũng nhiều người đàn ông không đi lính mà được dầu phiếu.

Nhưng đàn bà chưa đủ tư cách để tham dự chính trị vì chưa có huấn luyện tương đương! Không, đàn bà ngày nay cũng chịu giáo dục như đàn ông. Cứ xem những kỳ phụ nữ hội nghị thì thấy rằng phần nhiều đàn bà rất chú ý về các vấn đề chính trị.

Nhưng đàn bà hay mê tín, nếu cho họ tham chính thì sẽ giúp mạnh thế lực cho giáo hội! Có vì lẽ ấy mà cấm không cho đàn bà dầu phiếu hay sao? vì sợ những phiếu của đàn bà mà không cho họ dầu phiếu, đều ấy rất trái với nguyên lý cộng hòa. Vả chăng sao lại chắc đàn bà ủng hộ cho giáo hội ?

Sau hết họ cho rằng dầu phiếu không những là quyền lợi của đàn bà, mà cũng là nghĩa vụ nữa, cái nghĩa vụ đối với quốc gia và xã hội. Có quyền dầu phiếu thì đàn bà mới có thể đem nết tinh lực mà cung cho sự nghiệp chung. Đàn bà mà không yêu cầu cho được quyền tham chính, tức là trốn tránh cái nghĩa vụ rất nghiêm trọng vậy.

Phải, đàn bà Pháp yêu cầu tham chính, đó không phải là quyền lợi mà thôi, mà cũng là nghĩa vụ. Trong hơn 30 nước trên thế giới, hơn 160 triệu đàn bà đã được quyền tuyển cử, mà nước Pháp còn chưa có tỉ lệ các bà các cô Pháp đòi quyền vẫn phải.

Nhưng ta đứng bàng quan mà xét, trong xã hội từ trên đến dưới không phải ai cũng quyền lợi ngang nhau. Xã hội ngày nay, ở nước nào cũng vậy, đã rõ ràng chia ra hai giai cấp khác nhau, một giai cấp hữu sản là hạng thượng lưu và trung lưu, và một giai cấp vô sản là hạng hạ lưu. Các bà các cô ở trong Hiệp hội phụ nữ này toàn là về xã hội thượng lưu và trung lưu, bà chủ tịch là chính một bà quí tộc. Họ yêu cầu chăng nữa cũng chẳng qua là yêu cầu cho phường họ, chứ đại đa số phụ nữ vô sản kia sẽ hưởng được gì không? Tùng sử những đều yêu cầu của họ mà thành tựu, phỏng sử đàn bà có được cả quyền tuyển cử và bị tuyển cử vào Nghị viện như các nước Anh Mỹ nữa, thì những người được cử vào Nghị viện cũng chỉ là những kẻ có tiền, họ vẫn sẽ hết sức hăng hái mà tranh quyền với đàn ông, nhưng cái sinh hoạt khốn nạn của hàng triệu người phụ nữ nghèo cực kia, ai mà nhìn đến!

Nhưng việc ấy là việc nước Pháp, mình chẳng dính liếu gì. Song kỳ giả viết bài này là vì thấy có ít người trong phụ nữ nước ta đối với phụ nữ tham chính cũng rất nhiệt thành, kỳ giả phải nói rõ cái ý nghĩa phụ nữ tham chính để các chị các cô chớ nên ngộ nhận, mà cũng chủ trương « nắm áo đàn ông để đòi cho bình đẳng bình quyền ». Ôi! đàn ông của ta có quyền gì đâu mà đòi họ. Giả sử có được hoàn toàn bình quyền với đàn ông nữa thì cái địa vị của phụ nữ ta đã hẳn thay đổi được một mấy gì chưa?

Cái biện pháp giải quyết vấn đề phụ nữ ở nước ta là ở chính trị và xã hội chớ không phải riêng một vấn đề nữ quyền !

Vệ thạch

Chuyện vặt

Trong Thế-giới có bao nhiêu nhật - báo

Sở Quốc tế lao động vừa làm xong bản thống kê số nhật trình trong thế giới có bao nhiêu. Hiện ngày nay bên Đức có tới ba ngàn nhật báo, và bốn ngàn tạp chí. Độc giả bên Mỹ được mỗi ngày đọc hai ngàn bốn trăm tờ nhật báo, mỗi tuần lễ lại được đọc 1 vạn 4 ngàn tạp chí. Ở Pháp có hai ngàn nhật báo, có cái hàng ngày ra đến 50 vạn tờ. Nước Anh hiện có 3000 nhật báo và 2400 tạp chí. Các nước Ý Đại Lợi, Hòa Lan, Đan Mạch có đến một ngàn tờ nhật báo, nhưng Phó Lan Nhã xuất sản được 5000 tờ. Nguyên một tỉnh Prague là kinh thành nước Tchécoslovaquie đã được 720 tạp chí. Nếu kể cả trong nước thì đến 2 ngàn tập chí.

Ngọ Báo)

Các nguyên cớ làm sao mà độc giả mua sách

Có một nhà ấn quán ở nước Đức, muốn khảo cứu những nguyên do vì sao mà các bạn độc giả lại ưa mua quyển sách nầy hơn quyển khác đã tổng kê được rằng :

18,1 phần trăm (18,1%) độc giả tìm mua sách là vì nghe theo lời bình phẩm và tán tụng trong các báo chương ; 14,2 phần trăm theo lời các bạn hữu giới thiệu ; 13,8 phần trăm vì đã nghe tiếng tác giả và đã đọc các sách của tác giả làm trước nên bây giờ muốn xem cuốn sau. Các đơn quảng cáo phân phát ra cho mọi người thì chỉ giúp được 9,8 phần trăm mà thôi, còn catalogues thì được 6,7 phần trăm. Những cách giăn bày trong các hiệu sách có hễ phụ vào trong 8,6 phần trăm, còn các yết thị của hàng sách chỉ được 5,2 phần trăm.

Có người mua để khảo cứu riêng, số ấy được 4,7 phần trăm. Các quảng cáo trong các báo được 4,8 phần trăm, còn trong các cột báo chương mà ngụ ý vào (faire allusion) thì bán được 3 phần trăm ; các diễn văn để quảng cáo, giúp được vào 2,8 phần trăm ; những đoạn rút nguyên văn trích vào trong các báo và sách khác (citation) được 2,6 phần trăm; những người vì mặt tác giả mà mua, được 1, 3 phần trăm; còn các nguyên cớ khác 5,4 phần trăm.

(Thần Chung)

THƯỜNG THỨC

THANG NƯỚC (écluse de navigation)

Trong bài « đập nước » (barrage), kỳ giả đã nói, sau khi hoàn thành, đập nước sẽ ngăn sông ra hai đoạn và mặt nước khúc trên sẽ cao hơn mặt nước khúc dưới.

Ở thượng đỉnh đập nước (crête du barrage) sức nước chảy rất mạnh, tàu bè qua lại nhiều bề nguy hiểm. Vậy muốn sự giao thông ở trên thủy đạo khỏi bị cản trở, thời ở bên cạnh mỗi đập nước, người ta phải làm một cái thang nước (écluse de navigation).

Bình diện (plan) thang nước tựa chữ « nhật » (日) ; bốn góc có cột to (bajoyers); hai bên có tường cao, mặt trước mặt sau đều có cửa sắt hoặc gỗ rất chắc. Ở đưa chữ « nhật » ấy, tức là cái bàu nước (sas). Bàu nước phải làm to hay nhỏ là lấy theo ở nơi tàu bè thường ngày qua lại trên sông.

Các cửa thang nước thường vẫn đóng, nước ở bàu không thông được với nước sông, mặt nước ở trong và ở ngoài vì lẽ ấy mà khác nhau. Nay vì dụ có một chiếc đò muốn từ khúc trên xuống khúc dưới. Người canh thang nước (éclusier) thấy đò thời phải mở cửa trước ra ngay ; nước ở bàu (sas) bèn thông với nước ở khúc trên ; mặt nước ở bàu dần dần sẽ cao bằng mặt nước ở khúc trên. Khi ấy, đò sẽ đi vào bàu, rồi người canh thang nước sẽ đóng cửa trước lại và mở cửa sau ra. Nước ở bàu lại thông với nước ở khúc dưới, mặt nước ở bàu dần dần lại sẽ hạ xuống bằng mặt nước ở khúc dưới. Khi ấy, đò sẽ đi ra khỏi bàu nước, nghĩa là đã đi qua khỏi thang nước mà không phải sự nguy hiểm.

Lại có nhiều nơi tuy không có đập nước mà người ta cũng phải làm thang nước, vì có thác nước tự nhiên (chute naturelle) lớn quá khiến sự giao thông trên thủy đạo phải nguy hiểm. Mặt nước ở các biển cũng lại rất khác nhau, vì vậy nên đường kênh Suez (canal de

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Sẽ có một sự thay đổi trong học giới

Gần đây Chánh-phủ có giấy hỏi ý kiến nhà học chánh về việc này: Nay ở Trung-kỳ chánh phủ muốn mở một trường Trung học Pháp việt (thường gọi là Tú tài bản xứ), nhưng vì ngân sách có chừng nên không lấy phí vào đâu, vậy định rằng phí khoản về cấp Tiểu học (enseignement primaire) sẽ để về các xã dân chịu, hoặc lấy một cách nào ngoài ngân sách, còn phí dung về Tiểu học trước nay đem dùng về trường Trung học ở Huế. Hiện nhà Học chánh đương sưu cầu ý kiến của các đốc học những trường Tiểu học để báo cáo lại cho Chánh-phủ. N. N.

Tiên long thương đoàn

Báo Trần-chung số 54 ngày 21 Mars có đăng một bài lai cảo của một người nói chuyện về Tiên-long thương đoàn và bày tỏ một vài đều khuyết điểm. Sau bài Tòa-soạn nói thêm rằng Tiên-long thương-đoàn là một công-ty, nhưng ở trong thì ông Trần-quang-Huy chủ trương hành động. Trần-chung lại có nhắc rằng ông Trần-quang-Huy ấy tức là người làm chủ nhiệm tạp-chí Hữu-thanh ở Hanoi trước. Hữu-thanh là cơ quan của Ích-hữu thư-xã, công-ty này là một công ty rất nhiều vốn trong các công-ty Annam đương thời. Nhưng trong công ty bị có nhiều người bất chính mà đến nỗi công-ty lao nát, tạp chí Hữu-thanh cũng đóng cửa. Biết bao nhiêu bà con ngoài Bắc đã bị thiệt thòi nhiều vì tiền công ty đã thành mây thành khói. Trong công ty khi ấy thì chánh ông Trần-quang Huy và ông Nguyễn-mạnh-Bồng cầm quyền. Sổ sách của thư xã thì mất hết.

Mấy lời Trần-chung nhắc đó vẫn có sự thực. Nay ký giả xin nói thêm rằng người chủ trương Tiên-long thương-đoàn nay không phải là ông Trần-quang-Huy mà là ông Trần-quang-Đoàn. Ông Đoàn là ai? Ông Trần-quang Đoàn ngày nay tức là ông Trần-quang-Huy ngày trước. Vì ông đã đổi tên như vậy nên bà con ít ai biết ông. Nay xin nhắc lại để bà con được rõ.

Thần-nhãn

THANH-HÓA

Lại gương mô phạm

Vừa rồi ký giả có về Thiệu-hóa (vì quê ở Thiệu-hóa) có nghe nói nhân nhịp Tết này, thầy T. v. Đ. bắt các học sinh góp mỗi cậu 0$80 để làm hoành-phi mừng thầy. Số tiền đó thầy đưa về tỉnh bảo thợ làm (quê thầy ở cửa Hậu Thanh-hóa); nhưng có 24 cậu mà phần nhiều lại nhà nghèo, nên chỉ thu được 16$. Số bạc ấy không đủ làm bức hoành phi cho vừa ý muốn của thầy nên thầy góp thêm mỗi cậu 0$30. Vì vậy mà nhiều cậu phải bỏ học.

Nguyên do cái hoành phi như thế, treo lên mà ngó, không biết lương tâm thầy có lấy làm vinh không mà làm cho anh em học sinh phần nhiều phải bỏ học?

Tư-nguyên

QUẢNG-TRỊ

Ông già đánh nàng dâu

Ở làng Thạch-Hãn (gần tỉnh) hôm 10 Mars, có xảy ra một cuộc « Ông già đánh nàng dâu ».

Thị Cuộc về làm dâu ông nọ đã 4,5 năm chịu biết bao nỗi cay đắng. Ngày nào ông cũng kiếm chuyện chửi mắng. Nhưng vì cái kiếp làm dâu của phụ nữ ta như vậy, nên thị Cuộc cũng bấm bụng theo chiều (!). Bữa 10 vừa rồi vì kiếm không ra người đi làm cỏ đậu, nên Thị-Cuộc bảo cháu ông đi làm giúm với mình. Ông thấy bảo cháu ông, ông liền then các cửa nhà lại, rồi lấy gậy đánh cho đến nỗi lỗ đầu chảy máu. Người chồng chị ta sợ ông phải tội, lại giành gậy đánh thế cho ông. Lúc chị ta mở cửa thoát được thì máu mủ đầy mình, đầu sưng óc lở, không còn gì là giang con người nữa.

Xưa nay tục « Bà gia nàng dâu » thì ta đã từng thấy, chứ chưa hề thấy ai như Bắc nầy vậy. Cái kiếp « làm dâu » ở xã hội ta như thế đó! Chị em nghĩ sao?

Thương tâm.

TOURANE

Hội Đà thành Trường xuân tương tế làm lễ khánh thành

Hội Trường xuân tương-tế là hội của anh em lao-động ở Hàn mới được quan Khâm cho phép thành lập. Mục đích của hội nầy cũng như các hội tương tế khác. Ngày 10 Mars hội ấy thiết tiệc trà để làm lễ khánh thành tại nhà hội quán. Có quan Đốc lý chủ tọa, và nhân dân thành phố đến dự lễ rất đông. Theo lệ thường ông Nguyễn-v-Tùng là danh dự hội trưởng đọc bài diễn văn, quan đốc lý đáp lại và ông Nguyễn-ngọc-Thái là hội trưởng có bày tỏ mục đích hội và cảm ơn các người đến dự lễ. Xong tiệc có chụp ảnh để làm kỷ niệm.

Hiện nay hội viên được hơn 160 người; trong hội sắp đặt có thứ tự. Nếu như anh em lao động mà tổ chức thêm ra lớp học tối để rộng đường nghe thấy cho cái tư cách hội lao động nầy có thực tế hơn các hội khác thì hay lắm. T.

LỜI CẢM TẠ

Bản hội chúng tôi rất lấy làm thâm tạ lòng qui hóa của các ngài cùng các qui hội đã đến dự lễ thành lập của bản hội ngày 17 Mars vừa rồi, kể tặng vật nầy người cho món nọ; thế đủ rõ chứng rằng qui ngài có lòng chiếu cố đến bản hội chúng tôi đương lúc ấu-trĩ nầy.

Bản hội chúng tôi có lời cảm tạ thạnh tình của các ngài và nếu trong khi đông đảo có điều gì sơ suất xin các ngài lượng thứ cho.

Trường-xuân tương-tế-hội

QUẢNG-NAM

(QUẾ-SƠN)

Khám nhà

Cách đây mấy hôm, tòa sứ Faifoo hiệp đồng với tỉnh phái và quan huyện Quế sơn đến xét nhà ông Hà-quang-Diện (nguyên giáo học và có làm báo Kịch - trường Saigon) ở tại nhà ông thuộc huyện Quế-sơn.

Trong khi khám, xét xong thì có lấy các giấy má và sách vở nhưng nghe đâu không có cái gì quan hệ. Ông Hà-quang-Diện bị giải đi xuống Huyện, ra tỉnh rồi xuống Sứ., hiện nay chưa biết công chuyện kết quả ra thế nào. Biết chuyện.

(TAM-KỲ)

Sòng đánh bạc bị bắt.

Đánh bạc mà bị bắt thì ai nghe cũng cho là đáng. Mới đây ở nhà anh chánh L làng Bàn-thạch có một đám bạc, bị quan Phủ bắt được, biện đam tại phủ. Nghe đâu quân bạc có vài mươi người mà bị bắt thì đông lắm. Vậy người nào có xác trang thì bị phạt bị giam đã đành, còn kẻ bị vu, thì được sớm tha về, mới khỏi trái cái lẽ công bình vậy.

Người Tam-kỳ lai cảo

QUẢNG-NGÃI

Ma ám! ma ám!

Hiện nay ở thành phố Quảng-ngãi có anh phòng thành T. hay sai cùi-lít bắt dân bà con gái về bót giam rồi gia cho hai tiếng « dĩ lậu » và dọa đem đi nhà thương lục-xuy. Ôi! lạ gì đàn bà con gái nhà quê có tính hay mắc cỡ, nghe đến tiếng « lục-xuy » thì có chịu được đâu, nên bao nhiêu bạc cũng mua cho rồi. . . . Cách kiếm ăn của anh Phòng-thành nầy nghĩ cũng khéo léo lắm nhỉ? ?

Bà con ta có đi chợ thì gắng đi sớm đặng về sớm, nếu rủi có lở đường thì cũng tìm nơi nghỉ, đừng đi tối lối thành phố mà phải ma ám chứ không chơi!!

Ẩn trà lai cảo.

(NGHĨA HÀNH)

Bài văn ông Tú nào thế?

Mới đây ký giả có đi qua tiệm thuốc Xuân-an ở tổng Thuận-an, Huyện Nghĩa-hành, được nghe một bài văn « Tổ tiên hiệp tự » của một ông Tú nọ.

Nghe cái đề nầy ai cũng tưởng là ông Tú nào làm bài văn để sinh với bài « Tổ tiên hiệp tự » đăng trong một số báo Tiếng-dân trước, ai để đâu lại lột bài đó mà sửa đổi một đôi câu thành lời cái dốt ra. Như câu: « Tính tú (trời nam, mâu me Hồng Lạc », thì sửa lại là: « Tính tú . . . . giáng sinh đất Bắc. (chữ *Giáng sinh* của ông nay chưa!!

Lại như câu: « Có kẻ cày mây cuốc nguyệt . . . . . » ông sửa lại là: « Xôi kinh nấu sử. chiếm bảng vàng mà vang vẻ hiếu trung ». Biết bao nhiêu người chiếm bảng vàng mà không hiếu không trung, ông không thấy sao?)

Đó là dẫn vài câu mà thôi còn ngoài ra nhiều lắm. Sau bài ký tên: *Tú tài Hàn lâm cung phụng Nguyễn . . . ký.*

Gươm thật! đã làm không được, thì cứ đem nguyên văn của người ta mà đọc, sao lại cả gan đem của người ta bôi lọ vào mà tự xưng là của mình! Cái quái vật trong làng văn, ta thấy luôn luôn, chán thật!

C. S

KONTUM

(AN KHÊ)

Mọi bản người Annam

Trong số báo trước đã đăng tin Mọi hành hung ở An-khê, nay lại có tin rằng chánh phủ đã cho một đội tàu bay trên các vùng có dân Mọi ở và đã liệng xuống 48 quả bom;

BẮC-KỲ

HÀ-NỘI

Thứ thuế 2 °/. ad valorem

Kể từ ngày 1er Avril 1929, sẽ cho thi hành tại cõi Đông-dương đạo chỉ ngày 3 Janvier 1929, đặt thứ thuế 2 °/. ad valorem vào các hàng hóa, hoa quả, các đồ vật nhập cảng vào xứ Đông-dương, hoặc các thổ sản xứ ấy.

(Trung-Hòa 16 Mars)

Tra chữ học trò

Lại có tin rằng: Theo giấy ủy quyền của quan Dự thẩm Tòa án, sở Mật thám đã thông tin đi các trường để xét tự dạng của học trò. Việc này chắc cũng có quan hệ với việc án mạng Bazin.

(Lược trích T. N. 22 mars).

LAO-KAY

HỘI-KÍN

Năm người bị bắt ở Lao kay

Theo lệnh quan Chủ-tịch Hội-đồng Đề hình, sở Cảnh sát Lao kay đã bắt năm người kể tên sau đây bị cáo là can dự vào việc hội kín:

1. Nguyễn văn Kỳ, 35 tuổi thư ký Lục lộ Lao cay, quán ở Bình lục (Trung kỳ);

2. Vũ đức Kiên, 26 tuổi, thư ký Lục lộ Lao kay, quán làng Yên vỹ, tỉnh Hưng yên;

3. Trương đan Thân, khán hộ Lao kay, quán làng Phúc yên tỉnh Hà đông;

4. Chu phúc Lai, 29 tuổi, đốc công nhà máy điện Lao kay, quán làng Nhuế giang, tỉnh Hưng yên;

5. Trần tử Anh, 24, thư ký sở Thương chánh ở Lao kay, sinh ở phố Paul Bert, Hano.

Năm người ấy đều đã bị giải về Hanoi, hiện đương giam trong nhà pha hỏa lò để xét hỏi.

Còn một người nữa trong bọn ấy, tên là Trần ngọc Liên, cũng ở Lao kay trước, thì đã dời đi nơi, khác rồi, hiện chưa biết được.

(T. N. 20 Mars)

CAO-MÊN

KRATIÉ

Lính thổ giết tù

Chiều bữa 6-3 một đám tội nhơn chừng hai chục người đang lăn cái vòng bằng gỗ rất nặng, cao chừng 1m.50 ở trước nhà đèn, .

Vài chục tội nhơn Trung Bắc phần nhiều ốm yếu lăn không nổi, cái vòng cứ xiêu qua xiêu lại, chú cai thổ miệng hối, tay cầm gậy bò hồ trên đầu một người tù, mấy người kia phát hoảng, ai cũng muốn tránh cho khỏi cây gậy bò nên xô về một bên, cái vòng gỗ đổ xuống một cái « rầm » người tù bị đánh đó chạy không kịp nên vòng đổ xuống nhằm đầu, óc văng ra ngoài hòa lẫn với máu, ngó thấy ai cũng phải lạnh mình. Dở vòng lên người tù khốn nạn kia hồn đã lìa khỏi xác, máu trào ra họng.

Tội nghiệp thay! Ngay lúc ông cò đi ngang ngừng lại ngó và nói: « Transportez — le à l'hôpital ». Nói rồi ung dung lên xe máy đi thẳng, không thấy hỏi han gì.

Lan Thanh

(T. C. ngày 18 Mars.)

NAM-VANG

Cả tụi Tây lai đánh học trò Annam

Đốc Tây lại phạt học trò Annam

Ở trường Bá-nghệ (mécanicien) Nam-vang, trò V. lên lớp học chung với tụi Tây lai. Ngày 9 Mars vừa rồi, khi viết dictée, không hiểu vì cớ sao đó, trò V. với một tên Tây lai cãi lộn. Tan học, ra cửa trường, tụi Tây lai muốn gây sự đánh nhau với học trò Annam, vì có người can mới thôi.

Chắc là tụi Tây lai nầy lúc về nhà có bàn riêng với nhau, nên chi buổi chiều lúc sắp tới giờ học, học trò Annam xúm lại gốc cây có bóng mát ngồi chơi, thì một tụi Tây lai kéo đến đánh lộn, rồi tất cả Tây lai trong trường đều kéo ra đánh hội. Thương hại cho bọn

HỘI KHÔNG THÀNH LẬP

Tôi là Nguyễn văn Chiêu có ủy quyền cho M. Trần nguyên Phá đi kêu cổ phần vào hội Nguyễn văn Chiêu ở c-à Tourane.

Tôi ủy quyền cho M. Trần nguyên Phá kêu cổ phần, chứ không phải nhận tiền cổ phần. Vì theo luật nhà nước thì khi hội chưa thành lập, không ai có quyền nhận tiền cổ phần, tiền ấy người hùn cổ phần gởi ở nhà băng cùng một lần với cái giấy nhận vào phần hội.

Khi nào hội thành lập rồi thì đại hội đồng mới ủy quyền cho người thay mặt hộ nhận tiền ấy.

Vì hội Nguyễn văn Chiêu không thành lập được, nên chi tôi có lời giao này: nếu ai có đưa tiền, hoặc có giao thiệp với M. Trần nguyên Phá về việc hội nầy, thì xin hỏi M. Trần nguyên Phá chớ tôi không can thiệp và không chịu trách nhiệm.

NGUYỄN VĂN CHIÊU
Garagiste à Tourane

XE ĐẠP
KIỂU NĂM 1929 ĐÃ VỀ
giá từ 28$ đến 68$00

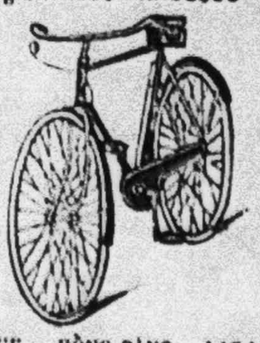

28$

XE CHỊU TỐT RẤT HAY!!!

MARQUE: HỒNG-BÀNG, LAC-LONG, LE COQ, ROYAL ALCYON, LUCIFER DIAMANT, C.D.G. D'ARING, LUNIQUE Ste ÉTIENNE MORO, Princeia, éléphant NEW EMPRESS (sous marque automoto) Gửi 0$05 Timbre về lấy mẫu xe

TRÚC-THÀNH
59 bis Neyret (Cửa Nam) HANOI

Soez từ Hồng Hải sang Địa trung hải, và đường kênh Panama (canal du Panama) từ Đại Tây Dương sang Thái Bình Dương, cũng đều có nhiều thương nước.

Lê-đức Kim

HỒNG-HIẾN ĐẾ-CHẾ DIỄN NGHĨA

(CHUYỆN TÀU)

Dịch-giả: sử-ninh-tử

Số 23

CHƯƠNG THỨ CHÍN

THU XẾP VIỆC QUÂN

II — Việc Thiện hậu ở Quảng đông

*Lê Tổng thống lên ngôi, vẽ mặt đã cuộc tuy đã yên lặng, nhưng ở Tứ xuyên, Hồ nam và nhất là Quảng đông, việc quân còn đương rắc rối. Dân quân ở các nơi về đình Quảng đông, sang đông vì xung đột về bộ phận riêng, chớ không có kịch liệt chiến đấu gì. Sự đánh nhau ta tất là quân Vân nam, quân Quảng tây cùng quân Quảng đông giao chiến nhau; nguyên từ Quảng tây độc lập, Tổng tư lệnh đệ nhị quân Vân nam là Lý liệt Quân liên hợp với quân Quảng tây, định kéo quân do địa phận Quảng đông mà ra Giang tây, đi đến Triệu khánh. Thương đân Quảng đông sợ quân ngoài vào địa giới mình, thì không khỏi xung đột, nên đánh điện xin đi đường khác, đăng vào địa giới Quảng đông. Long tế Quang cũng điện cho Sầm tư lệnh yêu cầu như thế; hai bên thương lượng với nhau. Xảy được tin Viên thế Khải tạ thế Sầm tư lệnh khai quân sự Hội nghị bàn rằng: Viên dẫn ta thế mà bọn đã chế ở Bắc kinh còn mạnh nên quân Bắc phải, cứ một mực tiến hành. Đương lúc đó Long tế Quang đã thương với Vân Quế đi đường Bắc giang, nên hạ lệnh sức cho các quân rằng: đã cùng với quân Vân Quế ước định đường đi rồi như có kẻ nào mạo quân Vân Quế mà vượt qua xứ Tam Thủy thì cứ phát súng đánh ngay, không cần hỏi tra nữa. Vì thế nên một đạo quân Vân nam do Trương khải Nhã thống suất đi đến Thanh viễn và Thiên châu, bị các Thổ tường đóng cửa thành cự lại. Quân Vân nam không chỗ trú và không tìm mua được vật thực. Được tin ấy, Sầm tư lệnh có điện cho Long tế Quang chiến liệu cho thỏa hợp. Tương trì vài ngày, chưa giải quyết được, nên hai bên quân sĩ có xung đột nhau, gây ra sự đánh. Quân Vân nam chiếm lãnh Thiều châu. Từ đó hai bên đánh nhau lung tung. Trong lúc giao chiến, Trung ương Chánh phủ có điện cho Sầm tư lệnh cùng Long tế Quang, thiết pháp điều đình. Ngày 6 tháng 7, mạng Lục vinh Đình làm Đốc quân Quảng đông; Chân khánh Lân làm Tỉnh trưởng mà phái Long tế Quan làm Đốc biện Lưỡng quảng Khoáng vụ, mà sức Lý liệt Quân về kinh. Song trong buổi chiến tranh, điện tín chậm trễ, nên hai bên vẫn đánh nhau. Các đốc quân các tỉnh miền Bắc muốn chủ trương lấy võ lực mà giải quyết việc Quảng đông đều điện về chánh phủ xin phái quân Phúc kiến, Giang tây hợp sức với Long mà đánh Lý liệt Quân. Lý đương lúc bị thương ngay cấp song nhờ trước đã có điện cho Chánh phủ xin giải binh quyền. Lục vinh Đình cũng điện thông rằng sẽ phụng chức tựu lý Quảng đông, sức cho Quảng tây đình chiến. Ngày 11 Lê Tổng thống nghiêm sức cho song phương tức nhật đình binh không được kháng lệnh và phái cho Tài Trần Đăng làm Tuần duyệt sứ Quảng đông và Phúc kiến. Ngày 25 có lệnh sức khắc kỳ bàn giao. Long tế Quang giao ấn Tỉnh trưởng cho Chân Khánh Lân song không chịu giao quân triển và điện cho Chánh phủ xin mấy đều, trong có đều cốt yếu là trong mấy tháng nay, quân hướng đã phí đến trăm tám mươi vạn mà hướng khiếm cũng ngang số ấy cả thảy cần ba triệu đồng (3000000$00) Các đều yêu cầu đều chuẩn y được duy có khoản quân phí đó. Chánh phủ không lấy đâu mà cung cấp, nên Long cứ đăng đằng mãi không chịu giao. Sau chánh phủ thôi sức luôn, đến ngày 10 tháng 9 mới giao lãnh xong. Đó là việc Quân sự ở Quảng đông.

III. — VIỆC QUÂN SỰ THIỆN HẬU Ở TỨ XUYÊN

Quân sự ở Tứ xuyên từ tháng 4 có nghị định đình chiến hai bên vẫn đều giữ trận địa, không xâm phạm nhau. Ngày tuần tháng 5 Xuyên Tuy tuyên cáo độc lập, Tào Côn có điện cho Trần Hoàn ước nhau đình chiến, đăng theo dân ý toàn quốc mà giải quyết Quốc gia đại kế. Kiệp đến Lê tổng Thống kế nhiệm thông lệnh cho các phái quân đặt khắc kỳ triệt vệ. Thế là Quân sự Tứ Xuyên có thể không phát sinh sự đánh đập được. Dè đâu Châu Tuấn nhân Viên Tổng thống mang lâm Đốc lý Quân vụ Tứ Xuyên, Châu Tuấn muốn tôi tính lý nhiệm phái quân trước kéo đi có ý muốn đánh lấy tỉnh lỵ. Đến lúc Viên ta thế rồi mà cứ tấn quân mãi không thôi. Vì thế nên bên nầy phải phòng cự lại mà thành ra đánh nhau. Các thân thương có cử đại biểu điều đình nhưng không hiệu quả gì. Lãnh sự Anh và lãnh sự Pháp ở thành đó thấy sự đánh nhau cảnh mang tài sản của ngoại thương cũng bị thiệt hại, nên có do Châu và Trần, khuyên theo cách hòa bình giải quyết. Trần đã tuyên ngôn rằng, đợi Châu đến thành thì Trần liền thôi. Sau vì Châu Tuấn điện lại bức hơn phải thối xuất trong ba ngày bèn nổi giận, không chịu thối nhượng, nên lại trở xong ra chiến đấu như trước.

(Còn nữa)

CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

(ĐÔNG-PHÁP-ĐỊA-ỐC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay { Cầm nhà đất / Cầm đồn điền / Làm nhà / Tậu nhà tậu đồn điền

Giả góp từng tháng nát gốc nát lãi, như góp bọ giả từng năm, từ MỘT đến NĂM năm

Lãi rất nhẹ — Cách giả dễ dàng.

Bản-Hội có nhận vẽ các kiểu nhà giá tính rất hạ

XIN HỎI THỂ LỆ TẠI :

HANOI — *Hội Sở Bản Hội* 89 *phố Francis Garnier*

TOURANE — *Maître* PHAN-CAO-ĐOÀN,

Lục-Sự kiêm Quản-Lý Văn Khế tại Tòa Án

học trò Annam yếu thế không thể địch nổi, kẻ thì bị chém toạc đầu, người thì bị đâm lồ óc, máu chảy lênh láng.

Như vậy mà đã thôi đâu ; lúc vừa vô bộc, tụi Tây lại còn xúm lại đánh nữa. Đánh phải ai người ấy chết giấc, còn ai ở ngoài cứ việc đứng ngó, mấy thầy thợ thì lo kiếm đường mà lánh. Ôi cái giống máu lạnh !

Đánh nhau chán rồi, việc lên đến ông Đốc, vẫn tưởng thế nào quan Đốc cũng có chút lương tâm, chắc là sẽ theo công lý mà xử chẳng dè quan Đốc đã hết lương tâm từ bao giờ, nên chỉ ngài cứ theo mầu da mà xử kiện, ngài phạt học trò Annam, ngài cúp mỗi người sáu tháng tiền lương.

Ai là người say mê cái thuyết « đề huề » « cộng tác » hãy thử mở mắt mà coi !

H. Đ. T.

(Th. ch. 18 Mars)

ĐƯỢC THÂN THUẾ CHỈ

Bản báo mới được một cái thân thuế chỉ số 43086 của anh Võ Khách 22 tuổi, cu-ly, ở làng Xuân-hòa, tổng An-cựu, huyện Hương-thủy, tỉnh Thừa-thiên. Vậy anh Võ-Khách nào đó sẽ đến tại Bản-quán mà nhận.

T. D.

TỔ CHỨT DỈNH CÔNG PHU

XIN ĐÔNG-BÁO TÍN DỤNG

Thứ nhứt — Ai muốn đánh tiền khi ít, may gặp làm giàu, rồi ra có vốn ; xin góp tiền vào hội Van-quốc Sứ-các ở tại Quinhon, do bổn hiệu làm đại-lý.

Thứ hai. — Ai muốn bảo-kê xe điện, giá cả phải chăng, giấy tờ mau mắng, hư chửa mất thường, không chờ khỏi đợi, xin giao xe cho hãng bảo-kê « Trung-Pháp » ở tại Quinhon, do bổn-hiệu làm đại-biểu.

Thứ ba. — Ai muốn tiêu thụ nội hoá thổ sản, hàng chay giá may, khỏi người hiếp ép, xin gởi kiểu mẫu rõ ràng, bổn-hiệu sẵn đường giao tiếp.

Thứ tư. — Ai muốn cầm thế đất nhà, mở mang công nghệ, xin đem tờ khế đánh rành, bổn-hiệu liệu bề giới thiệu.

Thứ năm. — Ai muốn góp vốn hùn phần, chắc tay may lợi ; xin kỳ cỏ phần vào hội « Trung-kỳ nông-công-thương đại-lý cuộc » đương tổ chức ở tại Quinhon.

PHẠM-DIỆM

MỚI MỞ ! ! MỚI MỞ ! !

Tại Tourane có hiệu sơn mới mở bán :

Sơn tây, giầu, vernis, thuốc quét nước vôi mái và các đồ phụ tùng về hàng sơn.

Bán buôn và bán lẻ, giá rất hạ !!

Chủ nhân

NGUYỄN-MẠCH

Đường Đỗ Hữu Vị — TOURANE

XỔ SỐ QUỐC TRÁI

Lần thứ 28

(Ngày 1er Mars 1929)

Những số trúng 100$00

(*Tiếp theo*)

32.032	36.516	42.315	45.832
32.078	36.668	42.471	45.853
32.169	36.814	42.472	46.014
32.325	36.821	42.477	46.235
32.329	36.914	42.618	46.651
32.418	36.938	42.632	46.660
32.535	37.219	42.673	46.826
32.601	37.335	43.021	46.910
32.674	37.606	42.034	47.047
32.828	37.650	43.096	47.169
32.858	37.858	43.378	47.175
32.928	37.925	43.404	47.210
33.029	37.965	43.434	47.423
33.066	38.215	43.437	47.452
33.123	38.314	43.464	47.473
33.286	38.654	43.474	47.647
33.340	38.674	43.537	47.658
33.354	39.269	43.552	47.762
33.500	39.451	43.661	47.778
33.603	39.546	43.740	47.857
33.826	39.982	43.807	47.942
34.261	**40.080**	43.831	48.001
34.278	40.211	43.908	48.308
34.598	40.314	43.971	48.441
35.006	41.037	43.984	48.454
35.214	41.149	44.028	48.724
35.297	41.204	44.081	48.767
35.399	41.217	44.090	48.874
35.467	41.310	44.159	48.891
35.472	41.311	44.206	49.079
35.484	41.419	44.235	49.104
35.517	41.496	44.477	49.115
35.597	41.680	44.496	49.126
35.630	41.692	44.599	49.128
35.952	41.697	44.974	49.237
35.977	42.026	**45.441**	49.335
36.061	42.094	45.582	49.342
36.065	42.099	45.588	49.923
36.113	42.179	45.632	49.944
36.180	42.200	45.785	
36.280	42.267	45.809	

(*Còn nữa*)

DÔC GIẢ LUẬN ĐÀN

CÁI CÂN CÔNG BẰNG Ở XÃ-HỘI TA

(*Càng thấp thì thấp xuống mãi, càng cao thì cao mãi lên*)

Ngày 26 Février vừa qua quan Toàn-quyền Pasquier đã ký nghị định tăng bổng cho các chức viên Annam tòng sự trong ngạch Bảo-hộ. Suất tăng lên chia làm ba hạng : thượng cấp (cadre supérieure), trung-cấp (cadre secondaire) và hạ cấp (cadre subalterne). Theo số quân bình thì các chức viên thượng cấp năm 1929 được tăng 12 1/3 phần trăm, năm 1930 được tăng 25 phần trăm ; chức viên trung-cấp thì năm 1929 được tăng 10 phần trăm, năm 1930 được tăng 25 phần trăm ; còn chức viên hạ-cấp thì năm 1929 được tăng 6 phần trăm, năm 1930 được tăng 12 phần trăm. (Suất tăng năm 1930 là tính gộp cả suất tăng năm 1929 vào). Vậy thì rút cùng lại, thượng-cấp và trung-cấp được tăng 25 phần trăm mà hạ cấp thì được 12 phần trăm.

Bổng đã tăng rồi, các thầy, các ông, các quan thế là mãn nguyện ! Sinh hoạt một ngày một đắt đỏ thì tiền lương bổng của những chức viên, dù làm cho chánh phủ hay là tư nhân thì cũng phải theo mà đó tăng lên, đều ấy rất chánh đáng, kỳ giả không bàn, duy chỉ bùi ngùi cho bọn bình dân, đắt đỏ thì vẫn chịu đắt đỏ như ai, sinh kế lại một ngày càng kiệt-quệ, mà thuế má thì cứ nặng thêm. — Đây chỉ so sánh xem trong ba hạng chức viên ấy, Chánh phủ đãi ngộ ai hơn ai kém.

Thượng cấp và trung cấp thì được tăng 25 phần trăm, hạ cấp thì được tăng 12 phần trăm, chỉ so sánh chừng ấy cũng đã rõ rằng thượng cấp và trung cấp vẫn được biệt đãi hơn hạ cấp. Nay ta thử tính số tiền lương xem. Theo lương cũ thì một người chức viên hạ cấp (như ngạch loong-toong, khán-hộ, phụ-giáo và trợ-giáo), mới vào làm việc thì được độ 15$ (có hạng hơn có hạng kém), nay theo lương mới thì đến 1930 tăng lên được 1$00, thành 16$00. Còn một người thượng cấp thì mới vào làm việc, lương cũ đã được 110$00 (có hạng hơn, có hạng kém), nay theo lương mới thì đến 1930 tăng lên được 27$, thành 137$; nếu đã tột bực rồi thì lương cũ 300$ mà lương mới 375$. Một bên thì 15$ lên 16$, một bên thì 110$ lên 137$, hoặc 300$ lên 375$. Xem thế thì lại thấy rõ ràng sự sai biệt. Không phải so sánh hạ cấp với trung cấp nữa.

Có kẻ nói rằng : so sánh thế làm sao được ? Ở thượng cấp đều là những người học rộng tài cao, mà công việc của người ta khó nhọc ở hơn hạ cấp nhiều.

Nói công việc bên nặng bên nhẹ, bên nhọc bên khỏe thì quyết nhiên không đúng. Thử đem một anh loong toong với một ông đốc ông tham nọ mà hỏi thì ai cũng phải nhận là công việc của anh loong toong khó nhọc khổ sở hơn.

Nói ở thượng cấp đều là người học rộng tài cao thì miễn cưỡng tôi xin thừa nhận. Song vì tất ông nọ hẳn có thông tuệ hơn anh kia. Một bên mà học được cho thành học rộng tài cao là phần nhiều nhờ sinh trưởng ở nơi phú qui, còn bên kia thì ngay khi còn nhỏ đã phải dầu tắt mặt tối mà giúp đỡ công việc cho mẹ cha, thì giờ đâu, tiền của đâu, mà đi học cho lâu được. Cái học thức và năng suất của hai bên sở dĩ khác nhau là vì cảnh ngộ và hoàn cảnh khác nhau chứ tuyệt nhiên không phải vì bản tính khác nhau vậy — Song ở xã hội này mà so sánh theo cách ấy thì cũng ít người tin, ta chỉ lấy cái nhu yếu vật chất mà so sánh thì rõ ràng hơn cả.

Nói về nhu yếu vật chất thì ai cũng cần ăn, cần mặc, cầu ở là những cái nhu yếu tối thiển. Các chức viên làm việc với Chánh phủ, cũng vì sinh hoạt ngày thêm đắt đỏ, không đủ cung cho mấy cái nhu yếu ấy, mà mới phải yêu cầu tăng bổng. Nhưng nói thực ra thì chỉ mấy người ở hạ cấp như anh loong toong, thầy khán hộ, thầy trợ giáo thì thiếu thốn nhiều, chứ hạng cao đẳng, tuy so với chức viên Pháp thì còn kém xa, tuy đối với cái « văn minh » xa xỉ thì vẫn chưa đủ, mà so với các bạn làm việc ở hạ cấp thì đã một trời một vực rồi. Cái ý nghĩa tăng bổng, đáng lẽ phải vì những chức viên hạ cấp mà tăng thì mới phải, thế mà cứ xem cái suất tăng đó thì lại vì thượng cấp mà tăng, những người khốn khổ trong hạ cấp chẳng qua là hưởng cái « ơn » thừa chút đỉnh. Khốn nạn thật ! Trước kia thì mỗi tháng 15$, đói khổ vẫn đói khổ rồi, năm nay thêm mỗi tháng được 0$50, vậy thì có khá thêm được bao nhiêu? sang năm lại thêm mỗi tháng được 0$50 nữa, thế thì có khá thêm được chừng nào ? Vợ đói vẫn đói, con không tiền đi học vẫn không tiền đi học ! cái nghiệp nghèo, cái nghiệp hèn, cha truyền con nối ở trong xã hội này biết lúc nào xong !

Mấy anh em trong hạ cấp đã cười hay vẫn mếu.

Đa-tình

T. B. — Theo nghị định tăng bổng ấy thì những chức viên nào theo lương cũ mà ít nhất mỗi năm không được 350$ thì phải đứng vào hạ cấp cả. Như vậy thì các thầy trợ giáo (instituteur auxiliaire) cũng vào hạ cấp. Trước kia các thầy vẫn được đứng vào trung cấp, nay thêm được mỗi tháng một vài đồng bổng mà lại phải sụt xuống hạ cấp, các thầy bất bình, nên nghe đâu đã có đơn thỉnh nguyện đưa lên Chánh phủ. Các thầy bất bình cũng phải, cũng chính đáng lắm. Nhưng xét cho kỹ thì thượng cấp mà làm chi ! trung cấp mà làm chi ! hạ cấp mà làm chi ! Chẳng qua cũng đều một phận làm tôi như nhau cả. Chỉ cái sống là qui, nghĩa là làm sao cho khỏi đói rét là tốt. Các thầy chẳng phàn nàn về tiền lương tăng ít mà lại phàn nàn vì hạng nọ hạng kia ! Phỏng cũng tiền lương ấy, thì ở trung cấp có làm cho ta no hơn ở hạ cấp được không ?

Đ. T.

TƯ TƯỞNG MỚI

VĂN-HÓA-LUẬN

(NGUYÊN-VĂN CỦA SCOTT NEARING)

II — Thời đại cách mạnh (1)

1. — Xí nghiệp tái khỉ. — Ngày nay xí nghiệp lại trở lại mà chi phối và chỉ huy cho các sự vụ công cộng. Sau hồi đế quốc La-mã diệt vong, nhà địa chủ đã thay nhà xí nghiệp mà nổi dậy. Nay nhà xí nghiệp nổi lại là từ thế kỷ 14, 15, khoa học phát minh, đàng đi biển mới đã phát hiện, công thương nghiệp nhân đó mà tiến bộ rất nhiều.

Cái tuần hoàn như thế của văn hóa, đã trải qua nhiều thứ lắm. Khi tối sơ thì có nông nhân hoặc dân du mục ; đến sau thì có những nơi trung tâm thương nghiệp ; trong khoản nông nhân và thương nhân lại phát sinh cạnh tranh ; hạng kết quả thành thương nhân làm hạng người chi phối có những sự vụ công cộng chủ yếu ; sau lại những đoàn thể thương nhân cùng những nơi thương nghiệp trung tâm, tranh nhau vì thị trường, những đường đi biển lại phát kiến, như thế lại càng cạnh tranh ; kết quả thì kẻ thất bại biến làm nô lệ hoặc bị tiêu diệt ; kẻ thắng lợi thì quật khởi mà xưng thùng kêm quản lý toàn thế giới. Cái đế quốc quản lý toàn thế giới đó, tự thân mình thì kết cấu lại rất tàn mạn suy hũ ; khi ấy bọn nô lệ nổi lên làm cách mạnh, trong nước phát sinh chiến tranh ; những dân tộc du mục dã man cũng khởi lên mà đánh ; đại đế quốc khi ấy chia lìa, gây thành nhiều phần tử cạnh tranh với nhau như là những thôn lạc nông nghiệp cùng những thành thị thương nghiệp cạnh tranh nhau.

Nước Ai cập cổ đại kinh quá lớp tuần hoàn ấy, ít ra cũng đến hai lần. Tại Ba-by-lôn (Babylone), Á-xy-ri (Assyrie) và Can-đê (Chaldée ba đất ấy đều ở chốn phì nhiêu, cái lớp tuần hoàn ấy cũng đã từng kinh quá. La mã muốn chiếm tư quyền khắp cả Địa trung hải, xem lịch sử ký tái thì cũng như vậy, mà tình hình những xứ ở Á châu và Trung Mỹ châu cũng đều như vậy cả.

Trong lớp tuần hoàn của lịch sử có hai cái kinh tế nguyên lực nguồn gốc. Một cái là địa vị của giai cấp thương nghiệp trong những đoàn thể địa phương có thể tiêu diệt. Vì tiền lợi nhuận về nghề buôn nhiều hơn tiền lợi nhuận về nghề nông, cho nên nhà lái buôn nắm được các quyền ưu việt trên kinh tế, bèn có thể lấy được cái địa vị quản lý sự vụ công cộng. Lại một cái là có một giai cấp thương nghiệp nọ không có năng lực, không có thể chế ngại được một tộc khác đến chiếm lấn mất tài phú của mình đi. Nay tựu phương diện kinh tế mà nói thì cái lớp tuần hoàn ấy hẳn phải rồi đến có một bộ phận thương nhân chủ yếu, nắm được quyền lực đầy đủ có thể chi phối toàn thế giới.

Vì cái kinh tế tuần hoàn ấy, có một đều rất rõ ràng, thời đại nào cũng đều có, tức là phản đối sự biến cách vậy. Người nghiên cứu lịch sử, không ai không thừa nhận rằng trong một đoàn thể kinh tế, những người có nhiều tư tưởng thường đại bộ phận không hiểu ; thời đại biến thiên, chính tại xúc cho đại bộ phận đi tới. Đương khi những người cổ-xúy đó muốn biến cách xã hội đi thì những kẻ đại biểu cho giai cấp quyền lợi tất sống chết mà phản đối.

Duy ở hiện đại thì cái quan niệm cách mạnh về các phương diện cơ lời học, sinh vật học, xã hội học, đã được đại đa số thừa nhận. Phàm những cái tổ chức của người ta (ví như lao động vận động) không chỉ để dự phòng đại biến mà lại cực lực chủ trương đại biến.

Còn giai cấp quyền lợi thì cần chủ trương phản đối biến cách như cũ. Ở xã hội hiện đại, một bên thì bọng ủng hộ hiện trạng, đồng thời lực có bọn dùng làm tiên phong đội để đề xướng xã hội mới. Bọn sau không phải là chỉ nhắm mắt mà chủ trương bạo động để phản đối cái bất bình đẳng đâu, nhưng trong ấy có những nhà xã hội học gia rất thấu hiểu học lý cao thâm và có kế hoạch hành động chân xác.

Tô-đơ (A. J. Toold) nói : « Người ta đến gần đây mới biết rằng cải cách là có thể làm được ». Song cái quan niệm cải cách, nguồn gốc đã có ở trong văn minh La mã, thẳng đến (4,5) thế kỷ gần đây mà cơ sở của quan niệm ấy mới kiến lập trong khoản biến hóa phi thường của xã hội. Sự biến cách của xã hội, đã phổ biến như thế, đã trọng yếu như thế, cho nên gọi rằng đại cách mạnh là rất thích nghị.

Chúng ta lấy phương diện mà kể thì đại cách mạnh chia ra : thương nghiệp cách mạnh, công nghiệp cách mạnh, tri thức cách mạnh (tức khoa học cách mạnh), và xã hội sinh hoạt tổ chức cách mạnh, cũng là các phương diện về xã hội cách mạnh.

(*Còn nữa*)

Vệ thạch biên dịch

(1) Hai bài đăng trước : *Sự diễn tiến của văn minh* và *Các giai đoạn trong sự phát triển của văn minh* là gồm chương thứ nhất của bài VĂN HÓA LUẬN.

VIỆC THẾ GIỚI

Á-ĐÔNG

TRUNG-HOA

(Tin ngày 15 tháng 3)

Phùng ngọc Tường thoát ly Nam kinh. — Có tin chắc chắn rằng Phùng ngọc Tường đã từ chức Binh bộ tổng trưởng ở Nam kinh. Tin ấy có ảnh hưởng to đến cuộc Đại hội toàn quốc. Tưởng Lọc chung Lâm, nguyên Tham mưu trưởng của Phùng, là Phó viện trưởng viện hành chánh cũng đã cùng với Võ hữu Nhiệm là một tay lãnh tụ lão thành bỏ Nam kinh, nhiều ủy viên khác cũng đi theo. Thái độ Phùng-ngọc-Tường làm cho dư luận đoán rằng sẽ có chiến tranh, có lẽ việc này có quan liên đến vấn đề Nam kinh và Võ-Hán. Đều chắc chắn là Phùng đã sinh ác cảm với Quốc dân đảng và không muốn cộng sự với Tưởng nữa.

(Arip)

Chú ý ! Chú ý !

Ai là chủ tiệm bán thuốc bắc « CHÍN và SỐNG » nên tìm đến tiệm **QUÂN-THẮNG** ở đường **CANTONNAIS N° 78-80 FAIFO** là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cước câu, trừ danh từ xưa chí nay trải đã 30 năm dư trên đường kinh-tế, ai ai đều nghe tiếng ; Bán sỉ bán lẻ là cả phải chăng, ai ở xa muốn hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời ngay !

Xin kính mời quý khách chiếu cố

Chủ nhân kính cáo

QUÂN-THẮNG

Thày thê ai chẳng vui lòng ! !

Hiệu bán thuốc nam Thuốc bắc của người Việt-nam

VINH HƯNG TƯƠNG

VINH — HATINH — HUẾ — TOURANE

Người Việt-nam muốn cho công cuộc của người Việt-nam được thành đạt, chẳng lẽ không vui lòng sốt sắn giúp đỡ lẫn nhau ! Thế thì xin các ngài mua giúp cho, cổ động giúp cho. Cảm tạ vô cùng !

ĐẠI QUANG DƯỢC PHÒNG

N° 46 Boulevard Tổng-Đốc-Phương, Téléphone 19 CHOLON. — Chi-Điểm Phố Hàng Đường 47 HANOI.

Thượng-Hải huyết trung bửu hiệu con Bướm.

Thứ thuốc nầy đã có thầy thuốc thí-nghiệm rồi bảo không có sự độc địa chi trong thuốc cả. Người ốm yếu da mặt như giấy thì biết cái phần huyết đã hư rồi phải uống huyết trung bửu nầy nó bổ khí huyết và mạnh mẽ trong mình không biết bao nhiêu mà kể, vậy xin qui ông qui bà nên mua mà dùng, còn một chứng rất hay như ham dâm-dục thái quá thì tạng thận đã kém suy thì phần ngươn lạnh uống thuốc huyết trung bửu chừng một tuần lễ thì biết công lực thuốc hay đường nào. Còn những người vú sữa không tốt uống thuốc nầy đổi ve sau sanh sữa nhiều lại mát. Thường khi con nít mất sữa tại khí huyết chưa đủ thành bệnh Cam-tích thường cho nó uống càng tốt, những người đàn bà đường kinh không đúng hoặc trồi hoặc sụt uống thường có sức mạnh sau đường kinh đúng tháng, những người học sanh phải bị lo lắng quá độ thì tâm huyết hóa kém sắc mặt như giấy, uống thuốc nầy sanh máu tươi tốt, những người già cả khí huyết suy kém tinh thần yếu đuối, hay dùng thuốc nầy thì tự nhiên tóc xanh và đen lại có sức mạnh.

CÁCH DÙNG : Người lớn mỗi ngày uống 3 lần trước khi ăn cơm nửa giờ hoặc ăn rồi, mỗi lần một muỗng ăn súp, vậy khuấy nước ấm ấm mà uống.

Mỗi ve lớn giá là 2$00, mỗi ve nhỏ 1$20. — ĐẠI-LÝ : Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Nam-kỳ đều có bán.

PILULES "RÉT"

Là một thứ thuốc trị các chứng sốt rét rất thân hiệu

Hiệu thuốc PHAM - DOAN - ĐIÊM ở TOURANE được độc quyền trữ và bán tại ĐONG - DƯƠNG

HƯNG-NGHIỆP HỘI-XÃ

GIẤY MỜI ĐẠI HỘI ĐỒNG THƯỜNG NIÊN VÀ ĐẠI HỘI ĐỒNG BẤT THƯỜNG

(CONVOCATION AUX ASSEMBLÉES GÉNÉRALES ORDINAIRES ET EXTRAORDINAIRES)

Thưa các Ngài cổ đông,

Chiếu theo khoản 26 trong Điều-lệ Hội-Xã xin mời Ngài đúng tám giờ sáng ngày 7 Avril 1929 (tức ngày 28 tháng hai ta) đến nhóm Đại-Hội-Đồng thường-niên năm thứ hai, tại Hội-chánh (Siège social) ở số 87 Boulevard Henri d'Orléans Hanoi (Tonkin).

ĐỀ MỤC NGHỊ SỰ

1) *Duyệt sổ sách năm 1928*
2) *Bàn về việc tăng vốn của Hội-Xã*
3) *Bầu sáu viên trong ban trị sự*
4) *Bầu hai viên trong ban Kiểm-sát*
5) *Quyết nghị các khoản trong tờ trình của Quản lý*
6) *Các việc linh tinh*
7) *Quyết nghị các khoản thuộc về Quản lý và khuếch trương ở các chi điểm*

Nếu Ngài có trở sự không thân hành đến nhóm được, thì xin ký giấy ủy-quyền (theo kiểu dưới đây) cho một vị cổ đông khác thay quyền quyết nghị (xin xem khoản 31 trong điều lệ) trong khi đến dự Đại-hội-đồng cho được đủ lệ.

Nay kính

Hanoi le 15 Mars 1929

HƯNG-NGHIỆP HỘI-XÃ
N° 87 Boulevard Henri d'Orléans (Tonkin) HANOI

KIỂU GIẤY ỦY QUYỀN

Tôi tên là ..... ở ..... cổ đông Hưng-Nghiệp Hội-Xã làm giấy này để giao quyền cho một vị cổ đông khác là ông ..... thay mặt tôi quyết nghị các khoản trong kỳ Đại-Hội-Đồng thường-niên nhóm ngày 7 Avril 1929 tại HANOI

..... le 1929

Ký tên

SIN CHÚ Ý :

Tiền phí tổn đi về nhóm Đại hội đồng cùng lưu trú của cổ đông, về phần cổ đông phải chịu cả.

(Tin ngày 20 tháng 3)

Đại hội quốc dân đảng. — Đại hội của quốc dân đảng vẫn đương làm việc. trong đại đa số hội nghị là đại đa số của chánh phủ Quốc dân cưỡng bức làm lấy được.

(Tin ngày 21 tháng 3)

Lại chiến tranh sao ? — Tình hình nghiêm trọng lắm. Tưởng-giới-Thạch đương dự bị động một cuộc khởi nghịch của các đốc quân đã bị cách chức hoặc từ chức. Chiến trường sẽ là nơi cương giới các tỉnh Hồ bắc, Giang tây và An huy. Quân Phùng ngọc Tường đã đóng ta chung quanh Hsin-Yuan (!) và Từ châu phủ. Tóm lại là Tưởng giới Thạch và Phùng ngọc Tường sẽ đánh nhau, có lẽ phải Quảng đông liên hiệp với Phùng

Nhiều nhà Y sĩ Trung hoa đã bị phái đến Nam kinh tổ chức bịnh viện phòng khi chiến tranh. Chánh phủ Nam kinh đã ha lệnh không được động binh, thế mà ở Vũ-hán vẫn chọn binh và ở sông Dương tử vẫn đương làm các đồ phòng thủ. Nam kinh và Vũ hán cũng sẽ có chiến tranh.

Phùng-ngọc-Tường đã tập quân ở Từ châu. Bạch-sùng Hy bị quân bộ ha bổ Quân của Bạch đã đến Hán khẩu để tranh hiệu cùng các Tướng Vũ-hán.

Tưởng giới Thạch đã ha lệnh cho Lỗ-địch-Bình hiệu ở Nam-Xương rằng nếu quân phái Quảng tây mà vào chiếm tỉnh Giang tây thì Lỗ phải đánh. Người ta đoán rằng sau cuộc Đại hội Quốc dân đảng thì chiến tranh sẽ khởi sự.

Có tin rằng hiệu Lý tế Thâm ở Nam kinh đương bị giữ gìn cẩn mật lắm.

(Arip)

(Tin ngày 22 tháng 3)

Hán khẩu với Nam kinh. — Ở Hán khẩu các tướng quân đã cất cu ly để chở binh khí và đồ đạt. Xưởng binh giới ở Hán dương đêm ngày làm việc luôn. Quân đội Vũ Hán vẫn cứ đuổi quân đội của chánh phủ Trung ương ra khỏi biên giới Hồ nam và Giang tây. Quân Vũ Hán đã vào đến tỉnh Giang tây rồi.

Về mặt chánh phủ thì đã chỉnh đốn lắm quân đoàn toàn là những quân đội của Tập đoàn thứ nhất do Tưởng giới Thạch chỉ huy ngày trước. Tưởng đã quyền hô rằng mình là kẻ hộ vệ của quốc gia và pháp luật Quốc dân đảng. Những người trung gian đương hết sức điều đình để tránh nạn chiến tranh.

Có tin chắc rằng Lý tế Thâm đã bị bắt. Quân đội của Chánh phủ đã vào tỉnh Hồ bắc. Quân khởi nghịch tụ tập lại cả chung quanh thành phố lớn

(Arip)

NHẬT

(Tin ngày 18 tháng 3)

Tuyển cử Thị xã hội viên. — Cuộc tuyển cử thị xã hội viên Đông kinh đã cử hành. Đảng Dân chính được 40 ghế đảng Chính hiến được 21 ghế, đảng Lao động được 6 ghế, hội Cải cách được 3 ghế, các người độc lập 14 người. Có 20 người hội viên cũ được tái cử, 64 hội viên mới. Đảng lao động được tấn bộ nhiều lắm.

(Arip)

ẤN ĐỘ

(Tin ngày 20 tháng 3)

Sấm gầm ở Ấn độ. — Nhà binh tự xã hội là Dhandiraj Thegodi, quyền Chủ tịch Đại hội của công đoàn (Trade union) Ấn-độ và ủy viên trong ủy viên hội của Đại hội Toàn-Ấn, đã bị bắt ở Poona, hồi vào tội xui dục chiến tranh với Quốc-vương. Ở Bombay cảnh sát đã khám xét các phòng giấy của các công đoàn và nhà báo « Ấn độ tự do ngôn luận » (The Free Press of India) và ở tổng cục của Thanh niên hội. Có bắt được rất nhiều giấy mà quan trọng. Lại có bắt bu người lãnh tụ đảng lao động là Dange, Virakjar và Jhabwala. Đã đề phòng những cuộc náo động trong nhân dân rất cẩn mật. Những đội lính tuần đóng ở tất cả các nơi yếu hại trong thành phố. Các nhà máy thì có quân đội mang khí giới xem các công nhân làm việc.

Ở Calcutta khám xét 35 nhà. Người cọng sản Philip Spratt đã bị bắt. Phó chủ nhiệm tờ báo chữ Ấn độ tên là Arrarita Baza Patrika và nhiều người lãnh tụ đảng lao động cũng bị bắt. Bắt được rất nhiều truyền đơn cọng sản.

Tuần lễ này Chánh phủ lại sẽ đưa ra Lập pháp hội nghị cái luật án định trục xuất hết cả các phần tử cọng sản không phải người Ấn độ hoặc thần dân Anh ra ngoài nước.

Ngày 24 septembre 1928, luật án ấy đã bị hội nghị phủ quyết.

Sau những cuộc bắt bớ buổi sáng đó thì 2 vạn thợ thuyền các nhà máy sợi đã tuyên bố đình công.

Lại có tin rằng ở Lucknow đã bắt người nghị viên tên là Dhaam Virsingh, ông cũng làm phó chủ tịch của Nông lao hiệp hội.

Ở New Delhi thì có bắt 31 người cọng sản ở miền Meerut.

Có tin sau cùng rằng trong khắp cả nước Ấn độ xét nhà và bắt bớ rất nhiều.

Trong Lập pháp hội nghị người ta phàn nàn về cách đàn áp tàn nhẫn của Chánh phủ Anh. Định đến ngày mai (21 Mars) thì sẽ chất vấn Chánh phủ.

Hiện 12 nhà máy đã đình công, vì thợ thuyền khi được tin các nhà ủy viên của mình đã bị bắt thì không chịu làm việc nữa.

(Impartial 21 Mars)

ÂU-MỸ

PHÁP

(Tin ngày 22 tháng 3)

Thống chế Foch tạ thế. — Vì nhịp Thống chế Foch ta thế, trong hết cả nước Pháp các công sở đều treo cờ cả, các báo đăng rất nhiều bài kể chuyện Thống chế. Ngày thứ 6, 22 làm lễ khâm liệm. Công chúng được tự do vào đi lượn chung quanh quan tài. Cả ngày chủ nhựt và đêm chủ nhật quan tài bày ở khải hoàn môn (Arc de Triomphe). Thứ hai đem quan đến nhà thờ Notre Dame ; thứ ba làm lễ và an táng. Quân đội Pháp để tang 8 ngày.

Các chánh phủ ngoại quốc đều có đại biểu đi đưa đám.

ANH

(Tin ngày 22 tháng 3)

Tổng tuyển cử. — Nước Anh đến 30 Mai thì cử hành cuộc Tổng tuyển cử.

Tin Ấn độ. — Vì phản đối việc bắt bớ các đảng viên cọng sản ở Ấn-độ nên 25.000 thợ đã bãi công ở Bombay. 14 nhà máy dệt phải đóng cửa

(Arip)

MỄ TÂY CƠ

(Tin ngày 18 tháng 3)

Cuộc khởi nghịch. — Có tin ở biên giới Texas rằng Tướng-quân Maderon về quân khởi nghịch đã bắt được một nghìn quân liên-bang. Một đạo quân liên-bang và một phần vệ binh của Tổng-thống đã bị phá tan. Lại có tin rằng quân khởi nghịch đã chiếm Torreone.

Một đạo quân rất mạnh do Tướng-quân Iturbo chỉ huy đã thẳng đến miền bắc Mazatlan. Quân khởi nghịch tuyên bố rằng đã chiếm được thành Puebla.

(Arip)

BẮC NINH

BỆNH QUI ĐÃ CÓ THUỐC TIÊN

Nếu ai mắc phải bệnh LẬU hay ĐƯƠNG MAI mà đã uống thuốc khắp cả mọi nơi chỉ, mà vẫn không khỏi, thì nên uống ngay thứ thuốc của hiệu HOÀNG-VĂN-LỢI ở nhà số phố ngoài cửa tỉnh Bắc-ninh, uống thứ nào vừa phải khỏi, mà rất mau, mà đường sinh đục vẫn để nhạo thường mà người không có mất một thì nên gọi là có, vẫn là uống được như thường. Đã lại nhà thường, uống tự nhiên là khỏi, hai thứ thuốc này hiệu đã nổi danh cả khắp thế giới, ai chẳng biết rằng hai món này hay có một, chắc là thế chẳng phải nói thêm. Thuốc đa 1 p. 00 chuyên mua 1 p. bán hiệu giá cách tính bán quá ngoài hiệu lại có thứ thuốc đan mất giá, có nhiều đó, hay mất có mà dùng thứ này chỉ sát hơn để khỏi bẩn, thứ thuốc này là chính có bằng vàng người khỏi rồi, giá 0 p. 25 một lọ, 3 thứ thuốc này gồm bán tại M. Lê-văn-Thái số nhà 209 Rue Hàng-Gà Saigon, Phố Hà số nhà 87 Rue des médicaments (phố hàng bài) Hanoi, và thí nghiệm thì mới biết rằng thần hiệu thế nào??

TỪ-NGỌC-LIÊN

Chuyên - môn

THUỐC-LẬU

VÀ

TIÊM - LA

78 Phố hàng Bông
HANOI

THUỐC LẬU N°3 1$50
THUỐC LẬU N°35 1$00
THUỐC TIÊM-LA 2$00

Các tỉnh ở trung-kỳ đều có đại lý bán

GRAVEUR ICH-CAT-HANOI

ĐỀU CẦN NÊN BIẾT

Thuốc gia truyền chuyên môn chánh hiệu ĐẮC-NHƯ-Ý trị về bịnh lậu và tim la, bịnh nhẹ trong 5 ngày, bịnh nặng 10 ngày thì mạnh dức nọc mà không công phạt gì hết, không hại đường sanh dục. Thuốc uống vô khỏe khoắn như thường mà khỏi cư nước, không đau răng. Thuốc lậu 0$65 một ve. Mỗi ngày uống 2 ve, uống luôn năm ngày thì bịnh mạnh dức. Thuốc tim la 0$75 một ve, 2 ngày uống 1 ve, uống năm ve thì mạnh, thuốc tuyệt nọc trừ căng 1$50 một ve ; Các tiệm thuốc Annam nên viết thơ thương nghị mà mua thuốc nầy về bán, trước giúp đồng bào sau lấy tiếng cho tiệm mình vì thuốc hay là lũng, hễ ai dùng thì nấy mạnh. Ngài nào còn hồ nghi thuốc không hay xin cứ viết thơ hỏi tờ cắt nghĩa về căng binh và tánh thuốc với cách trị, nhớ để có đặng trả lời. Thuốc gởi lãnh hóa giao ngân. Còn trả tiền trước, thì tiền gởi thuốc về bổn hiệu chịu

Thơ để cho . DINH-VĂN-LÂN Médecin sino-annamite à Cai-Nhum Cochinchine)

Đánh giây thép để : DINHVANLAN Cai-Nhum

PHARMACIE NORMALE
L. SARREAU
119-123, Rue Catinat - SAIGON

Produits chimiques, Droguerie, Lunetterie, Photographie-Fournitures pour Plantations.

Service spécial d'expéditions dans l'intérieur

LẠ! LẠ! LẠ!

Các ngài muốn biết Kiểu giầy « SAM » Ba-lê và Kiểu giầy Hồngkông cùng các thứ gia mầu đẹp lạ mà các ngài chưa từng trông thấy bao giờ.

Vậy xin các ngài gửi ngay thơ về **Aux Amateurs de Nouveautés**.

87 *Rue de la soie Hanoi mà lấy mẫu; xin nhớ gửi thêm tem 0$,05.*

AN-THÀNH

Ảnh tráng men kiểu nhớn!!!

Bản hiệu đã có kiểu ảnh tráng men nhớn bố rục :

27 x 33 và 15 x 21.

Xin các ngài đến đặt ngay cho kẻo hết.

HƯƠNG-KỲ photo Cần bạch.

NAM-KỲ TAM-THÀNH-DƯỢC

TRỪ-TÊ, BỔ-HUYẾT, GIẢI-LAO?

Hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOCMON

TỂ-CẤP PHÒ-NGUY TAM-THÀNH-DƯỢC

Có ba thứ thuốc hay, đã giúp được nhiều bịnh mạnh nên gọi là TAM-THÀNH-DƯỢC

1 **Thần hiệu tê bại hoàn** « Kính cáo đồng bào ai mắt bịnh phong tê bại xuội nhức mỏi cách thế nào mau mau gởi thơ đến bổn hiệu TẠO NHƠN-ĐƯỜNG *Hóc-môn* kiếp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ắt được mạnh giỏi, giá mỗi hộp 1$20 Vì như có kẻ nghèo nàn không tiền mà vườn lấy bịnh tê. lập tức viết thơ đến bổn hiệu TẠO NHƠN-ĐƯỜNG vui lòng gởi thuốc cho không.

Quyết « Bất thực Ngôn »

2 **Sĩ lao bổ tạn hoàn,** là thứ bổ tinh thần cho qui ông qui Thầy, qui Học sanh bổ phổi trừ ho hoặc đi tinh mệt mỏi ; bổ lao giải trị. Giá mỗi hộp 1$00

3 **Điều kinh bạch đái hoàn** Qui cô, qui Bà dùng bổ huyết điều kinh và trừ Bạch-Đái hạ trừ xây xẩm, hết xọt ruột, hết nhức mỏi, đặng tư nhuận da thừa rất hay mỗi hộp 1$00

Bổn hiệu có chế LÃO-THỰC-ĐỊA (cửu chưng cửu sái) LỘC-GIÁC-GIAO nấu kỹ thượng hạng, để làm tê, hoặc dùng thay mà uống bổ, mỗi lượng giá 1$00

Thưa qui vị đồng bào 3 thứ thuốc nói trên đây, toàn là tánh chất cao lương phong vị tinh chế THÌNH qui CÔ, qui THÂN dùng mà bổ dưỡng thì ắt được khương cường qui thể thấy linh nghiệm chẳng hề sai.

CÁCH GỞI : *Mua thuốc, thơ, hoặc Mandat thì để ngay*

Mr TRƯƠNG MINH Y *Directeur TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG,*

N° 4 *Rue de la Gare* **HÓC-MÔN** *(GIA-ĐỊNH)*

Qui ngài có mua ba thứ thuốc đây, xin nhớ mua mandat gởi trước ít số phí,

Muốn đến bổn hiệu do ngay bến xe lửa đậu.

Thánh dược nước nhà Đồng-bào huệ cố ?

CÁC HIỆU BUÔN TO ĐỀU CÓ BÁN LẺ CẢ

宏發京烟各省大商店均有代售

DẦU CÙ-LÀ THIỆT

Dầu cù-là thiệt, đã du hai mươi năm danh tiếng, chuyên trị những bịnh sau đây rất công hiệu :

Dầu cù-là thiệt, trị nhức đầu, sổ mũi vận minh muốn cảm, thoa vào bao tang, lỗ mũi, và đánh xương sống vài lần thì bịnh mạnh tức thời

Dầu cù-là thiệt, trị đau lưng, trật gân, sưng lắc léo, thoa nó vào, rồi lấy bông gòn quấn mấy chỗ đau ấy lại trong giây phút, bịnh được an thuyên

Dầu cù-là thiệt, trị đau lỗ tai, nhứt răng, lấy nó mà vảy cùng nhét vào chưn răng, thật rất hay, hết đau liền

Dầu cù-là thiệt, trị đau bụng (trúng thực) tức ngực, ứng giỏi

Dầu cù-là thiệt, trị thương tích, thu có nọc cắn, thoa vào được bình yên vô sự.

Mỗi người bộ hành, nên nhờ tùy thân một ve cù-là thiệt vì nó là thuốc bá chứng, nam phụ lão ấu đều dùng được cả. Xin hỏi Ông Bà có dùng thuốc quý báu nầy rồi, thì mới biết sự thần hiệu của nó; song phải ngừa, kẻo lầm đồ giả mạo. Muốn có dầu cù-là thiệt thì hãy mua thứ của nhà thuốc **NGUYỄN-VĂN-TRI**, Bào chế sư, ở Mỹ-tho, (Cochinchine) làm, mới là thiệt tốt.

Thuốc bán theo lãnh hóa giao ngân Định Giá như vầy

Bán lẻ mỗi ve nhỏ : 0$30. Bán lẻ mỗi ve vừa . 0$50. Bán lẻ mỗi ve lớn 0$80

Còn mua về bán lại, sẽ tính giá riêng, tùy theo mua nhiều hay ít.

NGUYỄN-VĂN-TRI *Pharmacien diplômé* BÀO CHẾ SƯ

Có bằng cấp trường Cao đẳng, Bằng-cấp Chuyên môn và đã có làm việc Nhà-Nước lâu năm

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là : lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-châu v. v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không sợ phai trô. Bán lẻ đủ các thứ hàng bombay, hàng Nhựt-bổn v. v... Khăn đội đầu rút và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trừ bán sỉ và lẻ đủ thứ màu nhuộm của Tây hiệu " Teinture Idéale " danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits " Kim-Thời " của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được [illegible] người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$ 75 tại bổn hiệu mua sỉ có [illegible] đồng.

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương nghị

TÂN-LỢI
138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

ĐẠI-LÝ THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Thuốc « THAM-THIÊN-ĐƯỜNG » chủ- nhân **TRẦN-ĐỨC-TÂM** *đã đặt được những ĐẠI-LÝ ở các nơi sau nầy :*

TRUNG-KỲ

TRẦN-KIÊM-QUÁN đường Đông-ba HUẾ
Đại-lý Độc-quyền HUẾ, THỪA-THIÊN, QUẢNG-TRỊ và TOURANE.

Ai muốn mua thuốc hoặc xin làm ĐẠI LÝ NHỎ, thì cứ viết thơ hay đến nhà ông mà thương lượng.

TRẦN THỊ KIỂM HUYỀN, avenue du Musée TOURANE.

BẮC-KỲ

MỸ HỮU HƯNG dit TRẦN TRUNG BẢN rue Văn giang NINH BÌNH.
TÂN MỸ Hiệu rue Việt Lợi à VIETTRI.
SONG MỸ Hiệu làng Vôi gare Kép (phủ LANGTHƯƠNG).
BÙI XUÂN YÊN rue Châu Cầu PHỦ LÝ.
LÊ THỊ Y TIÊN làng Hưng Giáo, huyện Thanh Oai tỉnh HÀ ĐÔNG.
TRẦN ĐÌNH CHỨC et NGUYỄN VĂN TỊCH, làng Viên Tiêu, tổng Tiên Châu, huyện Tiên LỮ, tỉnh HƯNG YÊN.
TRẦN VĂN TÂN phố Hàng (Cimenterie Usine 2) HẢI-PHÒNG.
TÂN HÒA ĐƯỜNG phố Ninh tỉnh NINH GIANG.

Còn các nơi nào chưa có Đại lý, ngài nào muốn giúp Tham thiên đường thời xin gửi ngay thư về TỔNG CỤC lấy thể lệ và chương trình. Các nơi ai muốn mua thuốc và hỏi bệnh xin gửi thư về TỔNG CỤC

Ai mua thuốc xin gửi mandat ứng trước ít ra là một phần ba tiền Commande thời Thêm thiên Đường mới dám gởi thuốc đến. Ai muốn xin được mục catalogue thời xin viết thư về TỔNG CỤC kèm thêm có timbre 0$06 sẽ gửi đến liền ngay.

THAM THIÊN ĐƯỜNG

N° 100 Ba chao HAIPHON

Imprimerie TIẾNG-DÂN HUẾ

Directeur Gérant [illegible]